

7 Yleinen ennakkoäänestys

Sisällys

7 Yleinen ennakkoäänestys	27
7.1 Ennakkoäänestyksen aika	27
7.2 Oikeus äänestää ennakkoäänestyspaikalla.....	28
7.3 Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen	28
7.4 Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijat.....	28
7.5 Vaalimateriaali ja äänestyspaikan järjestäminen	29
7.6 Järjestys äänestyspaikalla	30
7.7 Ennakkoäänestyksen toimittaminen	30
7.8 Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen	31
7.9 Äänestäjän avustaminen	32
7.10 Vaalitoimituksen keskeyttäminen.....	32
7.11 Luettelon pitäminen ennakolta äänestäneistä	32
7.12 Ennakkoäänestysasiakirjojen toimittaminen vaalilautakunnille.....	32
7.13 Ennakkoäänestys laitoksissa.....	33

7.1 Ennakkoäänestyksen aika

Ennakkoäänestysajanjakso

Ennakkoäänestys seurakuntavaaleissa aloitetaan tiistaina **6.11.2018** ja se jatkuu saman viikon lauantaihin **10.11.2018**. (KVJ 2:24,1)

Ennakkoäänestyksen päivittäiset ajat

Äänestys tapahtuu:

1. yhdessä vaalilautakunnan määräämässä paikassa joka päivä kello 9-18; sekä
2. muissa paikoissa vaalilautakunnan määrääminä aikoina
(KVJ 2:24,1).

Päivittäisen ennakkoäänestystoimituksen lopettaminen

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen ilmoitetun äänestysajan päättymistä ovat saapuneet odottamaan äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää ennen kuin vaalitoimitus siinä äänestyspaikassa lopetetaan. Toimitusta ei siis saa keskeyttää tai lopettaa ennen kuin jokainen, joka äänestämistä varten on saapunut ennakkoäänestyspaikkaan ennen sen sulkemista, on saanut tilaisuuden käyttää äänioikeuttaan. Ilmoitetun äänestysajan päättyessä on äänestyspaikka suljettava. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuvilla oleville äänestäjille. (KVJ 2:43)

7.2 Oikeus äänestää ennakkoäänestyspaikalla

Äänestäjällä on oikeus äänestää minkä tahansa seurakunnan ennakkoäänestyspaikassa. Ennakkoäänestyspaikalla ei tutkita sitä, onko äänestäjäksi ilmoittautuvalla äänioikeutta jossakin seurakunnassa vai ei. Äänioikeuden olemassaolo tutkitaan vasta myöhemmin sen seurakunnan vaalilautakunnassa, jonka jäsen äänestäjä on ilmoittanut olevansa.

Äänestäjällä on oikeus äänestää sen seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on merkitty äänioikeutetuksi (KVJ 2:27).

7.3 Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen

Seurakunta/seurakuntayhtymä tiedottaa

Vaalilautakunnan laatima kuulutus ennakkoäänestysajoista ja ennakkoäänestyspaikoista on kahdeksan päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista eli 29.10.2018 pantava seurakunnan ilmoitustaululle ja pidettävä siinä ennakkoäänestyksen päättymiseen asti. Kuulutuksesta tulee tämän lisäksi ilmoittaa lehdessä viimeistään viisi päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista eli 1.11.2018. (KVJ 2:24,2)

Edellä mainitun lisäksi ennakkoäänestyspaikat osoitteineen ja aukioloaikoineen tulisi julkaista seurakunnan tai seurakuntayhtymän verkkosivuilla.

Vaalitoimitsija tiedottaa

Ennakkoäänestyspaikan ulko-oveen tai muuhun sopivaan paikkaan tulee kiinnittää tiedote ennakkoäänestysmahdollisuudesta ja -ajoista viimeistään muutamaa päivää ennen ennakkoäänestyksen alkamista. Tiedote pidetään esillä koko ennakkoäänestyksen ajan.

Opastus äänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi ja näkyvillä paikoilla esimerkiksi ulkona kadunvarsitauluihin ja viitoituksin. Myös sisälle ennakkoäänestyspaikkaan tulee järjestää tarpeellinen opastus.

7.4 Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijat

Äänestyksen toimittamisesta yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa huolehtivat vaalitoimitsijat.

Vaalitoimitsijoiden määrääminen

Vaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleisiin ennakkoäänestyspaikkoihin. Ennakkoäänestyksen toimittamista varten on syytä olla käytettävissä riittävä määrä asiakirjoja käsittelemään tottuneita ja tehtävään soveliaita täysi-ikäisiä vaalitoimitsijoita. Kussakin ennakkoäänestyspaikassa tulisi olla aina paikalla vähintään kaksi vaalitoimitsijaa.

Ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijan ei tarvitse olla vaalilautakunnan jäsen tai varajäsen. Myös seurakunnan työntekijä voidaan määrätä ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijaksi. Vaalitoimitsijan ei myöskään tarvitse välttämättä olla sen seurakunnan jäsen, jonka vaalilautakunta hänet vaalitoimitsijaksi määrää. Vaalitoimitsijana ei saa toimia samassa seurakunnassa ehdokkaana oleva henkilö tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä. (KVJ 2:22,2)

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijaksi määrätyt henkilöt ovat hyvin perehdytettyjä tehtäväänsä. Vaalitoimitsijoilla tulee olla myös riittävä kielitaito sen mukaisesti kuin kirkkolaisissa (1054/1993), kielilaisissa (423/2003) sekä saamelaisten kotiseutualueella myös saamen kielilaisissa (1089/2003) on kielellisistä oikeuksista säädetty.

Vaalitoimitsijan tehtävät pääpiirteittäin

Vaalitoimitsija huolehtii ennakkoäänestyspaikassa seuraavista tehtävistä:

1. kunnostaa ennakkoäänestyspaikan äänestystä varten,
2. huolehtii siitä, että äänestyspaikassa on riittävästi ennakkoäänestysasiakirjoja ja – tarvikkeita sekä äänestysuujia ja säilyttää ne ennakkoäänestyksen ajan,
3. huolehtii siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on riittävästi tiedotteita ja opasteita, jotta äänestäjät voivat saada tietoa äänestyksen tarkemmista järjestelyistä
4. huolehtii äänestyksen kulusta sekä järjestyksestä ennakkoäänestyspaikalla,
5. toimii pyydettyinä vaaliavustajana
6. huolehtii kunkin ennakkoäänestyspäivän jälkeen siitä, että lähetekuoret toimitetaan viipymättä asianomaiselle vaalilautakunnalle
7. huolehtii ennakkoäänestyksen jälkeen siitä, että käyttämättömät vaaliasiakirjat, äänestäjistä pidettävät luettelot sekä vaalitarvikkeet palautetaan vaalilautakunnalle.

7.5 Vaalimateriaali ja äänestyspaikan järjestäminen

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä kirkon vaalijärjestyksessä tarkoitettua äänestyslippua sekä vaalikuorta ja lähetekuorta, jotka kirkkohallitus valmistuttaa ja seurakunnat tilaavat suoraan painotalolta (KVJ 2:25). Näiden lisäksi on käytettävä lähetekirjelomaketta, joita voi tulostaa verkkosivulta *info.seurakuntavaalit.fi*.

Lähetekirjeenä voidaan käyttää myös äänestäjälle lähettyä ilmoituskorttia (KVJ 2:25).

Vaalimateriaali

Vaalitoimitsijalla tulee olla käytettävänä ainakin seuraava vaalimateriaali:

1. äänestyslippuja (valkoisia ja oransseja)
2. lähetekirjelomakkeita
3. vaalikuoria
4. lähetekuoria
5. ennakolta äänestäneistä pidettäviä luetteloita
6. oman seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmiä
7. vaalileimasin tyynyineen (seurakunnan leimasin)
8. ennakkoäänestyspaikasta kertovia julisteita
9. kyniä, muistiinpanovälineitä, nastoja/tarroja julisteiden kiinnittämistä varten
10. seurakuntien osoiteluettelo (seurakuntien osoitteet on kootusti tulostettavissa *info.seurakuntavaalit.fi* -sivuilta).

Tilojen järjestäminen

Äänestyspaikalle on järjestettävä sellaiset tilat, joissa äänestäjät voivat tehdä äänestysmerkintänsä vaalisalaisuuden säilyttäen. Äänestyskopin tai muun vastaavan tilan tulee olla sellainen, että äänestäjä voi täyttää äänestyslippunsa rauhassa ja muiden katseilta suojassa. Äänestyskopit ja tilat tulee sijoittaa siten, että niihin ei jouduta kulkemaan muiden koppien tai tilojen takaa. Äänestyskopin takana ei saa olla yleistä kulkureittiä.

Opastus äänestyspaikalle

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluihin tai oviin kiinnitettävien tiedottein ja viitoituksin. Itse äänestyspaikkaan voidaan lisäksi sijoittaa opasteita äänestäjien kulun helpottamiseksi.

Esteettömyys

Äänestyspaikka tulee pyrkiä sijoittamaan rakennuksessa sellaiseen tilaan, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne henkilöt, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut. Äänestyspaikkaa valittaessa on kiinnitettävä huomiota vammaisten ja apuvälineitä, kuten esimerkiksi sähkökäyttöistä pyörätuolia, käyttävien pääsyyn äänestyspaikalle.

Pyörätuolia käyttäviä varten tulisi järjestää myös sellainen äänestyskoppi tai muu tila, johon pyörätuoli mahtuu, ja jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Irrallinen syliin asetettava kirjoituslusta, jossa on näkösuoja, ei eduskunnan oikeusasiamiehen kannanoton mukaan riitä turvaamaan vaalisalaisuutta.

Muut järjestelyt

Paloturvallisuudesta on huolehdittava. Rakennuksen poistumistiet on pidettävä esteettömänä eikä poistumisteiden opasteita saa peittää.

7.6 Järjestys äänestyspaikalla

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyspaikalla olevien on noudatettava niitä määryksiä, joita vaalitoimitsija antaa järjestyksen ylläpitämiseksi ja vaalitoimituksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi. (KL 23:24)

Äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapautteen. (KL 23:24) Vaikuttamistoiminnan on tapahduttava vähintään kuulo- ja näköetäisyyden ulkopuolella äänestyspaikasta tai sinne välittömästi johtavalta kulkureitiltä.

7.7 Ennakkoäänestyksen toimittaminen

Äänestys ennakkoäänestyspaikalla toimitetaan seuraavasti: (KVJ 2:26-27)

1. Äänestäjä ilmoittautuu vaalitoimitsijalle ja hänen henkilöllisyytensä selvitetään (kts. henkilöllisyyden toteamisesta lisää seuraavassa kappaleessa).
2. Vaalitoimitsija antaa äänestäjälle avoimen äänestyslipun tai äänestysliput. (Muut vaaliasiakirjat, eli vaalikuori, lähetekirje ja lähetekuori, otetaan esille ja täytetään vasta äänestysmerkinnän tekemisen jälkeen.)

3. Äänestäjä käy äänestyskopissa, jossa hän tekee vaalisalaisuuden säilyttäen merkinnän äänestyslippuun ja taittaa sen jälkeen äänestyslipun tai -liput. Jos äänestäjä huomaa tehneensä virheen ja haluaa uuden äänestyslipun, on ensiksi annettu äänestyslippu revittävä ennen uuden äänestyslipun antamista.
4. Äänestäjä palaa vaalitoimitsijan luokse ja panee taitetun äänestyslipun **leimaamattomana** vaalitoimitsijan nähden vaalikuoreen. Silloin kun äänestyslippuja on kaksi (valkoinen ja oranssi), ne molemmat suljetaan samaan kuoreen.
5. Äänestäjä sulkee vaalikuoren ja vaalitoimitsija **leimaa kuoren**.
6. Vaalitoimitsija merkitsee äänestäjän nimen, seurakunnan ja äänestyspäivän kyseisen ennakoöänestyspaikan ennakolta äänestäneistä pidettävään luetteloon.
7. Äänestäjä täyttää omalta osaltaan vaalitoimitsijan antaman lähetekirjeen ja allekirjoittaa sen. Lähetekirjeenä voidaan käyttää myös äänestäjälle lähetyn ilmoituskortin kääntöpuolta.
8. Vaalitoimitsija allekirjoittaa lähetekirjeen todistuksena siitä, että äänestys on tapahtunut vaalijärjestyksen säätämässä järjestyksessä.
9. Vaalitoimitsija laittaa vaalikuoren ja lähetekirjeen lähetekuoreen niin, että osoitekentässä näkyy vaalilautakunnan osoite, ja sulkee lähetekuoren.
10. Vaalitoimitsija lähettää tai toimittaa lähetekuoren sen seurakunnan vaalilautakunnalle, jonka vaaliin äänestäjä osallistui (seurakuntien osoitteet kootusti tulostettavissa tähän tarkoitukseen info.seurakuntavaalit.fi -sivulta). Lähetekuoret postitetaan tai toimitetaan eteenpäin jokaisen päivän päätteeksi.

7.8 Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on esitettävä vaalitoimitsijalle henkilöllisyystodistus tai muu riittävä selvitys henkilöllisyydestään (KVJ 2:26). Äänestäjän esittämä ilmoituskortti (ilmoitus äänioikeudesta) ei riitä äänestäjän tunnistamiseen. Henkilöllisyys on selvitettävä ennen äänestysasiakirjojen antamista äänestäjälle. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle kuvallinen asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Henkilöllisyystodistuksena voi toimia poliisin myöntämä henkilökortti tai passi. Lisäksi ajokorttia ja kuvallista Kela-korttia voidaan pitää riittävänä selvityksenä henkilöllisyydestä.

Henkilöllisyyttä todistavaa asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todennettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimitsija tuntee äänestäjän. Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että kaikki eivät välttämättä omista passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa. Mikäli vaalitoimitsija ei tunne äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Näissä tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana vaalitoimitsija pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissakin tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka - vaikkei niissä valokuvaa olekaan - saattavat vahventaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjällä voi myös olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät paitsi selvittämään oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henki-

öllisyyden. Vaalitoimitsijan on tämänkaltaisissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. On kuitenkin huomattava, että tässä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä vain poikkeustapauksissa ja vain silloin, kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

7.9 Äänestäjän avustaminen

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan on autettava häntä äänestämässä. Avustaja voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

Se, jolla on oikeus avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi toimia avustajana (KVJ 2:27,3).

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän pystyy tekemään ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Ennakoäänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen”.

7.10 Vaalitoimituksen keskeyttäminen

Jos vaalitoimitus joudutaan pakottavasta syystä päivän aikana keskeyttämään, vaalitoimitsijoiden on huolehdittava tarkoin ennakoäänestysasiakirjoista ja pidettävä ne valvottuna. (KVJ 2:44)

7.11 Luettelon pitäminen ennakolta äänestäneistä

Ennakoäänestyspaikassa äänestäjistä on pidettävä luetteloa, johon merkitään äänestäjän nimi, seurakunta, jossa äänestäjä ilmoituksensa mukaan on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä päivä, jolloin äänestäminen on tapahtunut (KVJ 2:30). Kirkkohallitus on valmistuttanut lomakepohjia luettelon pitoa varten painotolta tilattavaksi tai info.seurakuntavaalit.fi -sivuilta tulostettavaksi.

Lomakepohjaan voidaan tulostaa tarvittava määrä lisää sivuja. Ennakoäänestyksen päätyttyä luettelon sivut numeroidaan ja nidotaan yhdeksi nipuksi. Päällimmäiseen lomakkeeseen merkitään ennakoäänestyspaikka sekä äänestäneiden yhteismäärä.

Mahdollista muutoksenhakua varten ennakoäänestyksestä tulee pitää myös pöytäkirjaa.

7.12 Ennakoäänestysasiakirjojen toimittaminen vaalilautakunnille

Lähetekuorten lähettäminen

Vaalitoimitsijan tulee huolehtia siitä, että lähetekuoret lähetetään asianomaisen seurakunnan vaalilautakunnalle **viivytyksettä jokaisen äänestyspäivän päätteeksi**.

Jos lähetekuoria ei voida lähettää jonakin ennakoäänestyspäivänä edelleen, lähetekuoret on säilytettävä yön yli lukitussa paikassa, mieluiten kassakaapissa tai vastaavassa tilassa.

Lähetekuorten on ehdottomasti oltava perillä vaalilautakunnissa viimeistään **16.11.2018 klo 16. Tämän ajankohdan jälkeen tulleita lähetekuoria ei voida ottaa huomioon ääntenlaskennassa.**

Lähetekuorten lajittelu

Lähetekuorten lajittelu on suositeltavaa, jos siihen jää aikaa, jotta lähetekuorten lähettäminen ja postittaminen sujuisivat vaivattomasti jokaisen äänestyspäivän päätteeksi.

Vaalitoimitsijan on suositeltavaa lajitella lähetekuoret ennakoäänestyspaikassa kahteen ryhmään:

1. oman alueen seurakunnan vaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret ja
2. muiden seurakuntien vaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret

7.13 Ennakoäänestys laitoksissa

On suositeltavaa, että vaalilautakunta pyrkii järjestämään ennakoäänestysmahdollisuuden myös mahdollisimman monessa laitoksessa ja ympärivuorokautista hoitoa antavassa terveydenhuollon yksikössä. Ennakoäänestystä voidaan järjestää esimerkiksi sairaaloissa, terveyskeskusten vuodeosastoilla, vanhainkodeissa sekä palvelutaloissa.

Ennakoäänestykseen erilaisissa laitoksissa sovelletaan pääsääntöisesti samaa menettelyä kuin yleisissä ennakoäänestyspaikoissa.

Ennakoäänestyksen järjestämisestä laitoksessa on sovittava hyvissä ajoin etukäteen laitoksen henkilökunnan kanssa.

Ennakoäänestys voidaan toimittaa esimerkiksi sairaalassa siten, että vaalitoimitsijat ottavat aluksi äänestäjiä vastataan laitoksen ruokasalissa tai muussa suurehkossa ja tarkoitukseen soveltuvassa huoneessa ja tämän jälkeen vaalitoimitsijat käyvät erikseen niiden liikuntakyvyttömien vuodepotilaiden luona, jotka ovat ilmoittaneet olevansa halukkaita käyttämään äänioikeuttaan. Potilashuoneisiin sisään mentäessä on hyvä varmistaa hoitohenkilökunnalta vielä tapauskohtaisesti, milloin on sopiva hetki äänestykselle.

Kun ennakoäänestys toimitetaan potilashuoneessa tai vastaavassa tilassa, on paikalla oltava aina kaksi vaalitoimitsijaa.

Kaikille asianomaisessa laitoksessa oleville ennakoäänestämiseen oikeutetuille on varattava yhdenvertainen mahdollisuus äänioikeuden käyttämiseen. Vaalitoimitsijoiden on hyvä vielä ennen poistumistaan laitoksesta varmistaa henkilökunnalta, että kaikki halukkaat ovat saaneet mahdollisuuden äänestää.